

RAS

rasspecifika avelsstrategier för shiba

Rasklubben Shiba-No-Kai och RAS

Rasklubben Shiba-No-Kai har beslutat, att detta första RAS-kompendium för shiba ska dokumentera känd historia och befästa den kunskap om shiban som redan finns, samt ge råd och riktlinjer inför framtiden.

Innehållet i RAS för shiba är lagt utifrån medlemmarnas åsikter om vad RAS för shiba ska innehålla, vilket därefter presenterats och fastslagits på styrelsemöten hos Shiba-No-Kai. Delar av Agronomie Dr Per-Erik Sundgens avelsanalys för shiba presenteras i RAS.

Bevarandet av shiban som en frisk och sund ras med bra mentalitet måste vara uppfödarnas främsta uppgift, liksom att arbeta för att exteriören ska vara lik den som finns i rasens ursprungsland Japan. Efter 3 år, d v s med början under hösten 2008, är det lämpligt att revidera RAS 2005 för att utvärdera angivna mål och rekommendationer samt att formulera nya utifrån rasens fortsatta utveckling.

Historik

I Japan har man funnit skelettresten av hundar som är snarlika dagens shibahundar. Dessa skelettresten har daterats 7-8000 år tillbaka.

De första människorna och deras hundar har troligen invandrat till de japanska öarna från olika ställen på fastlandet under förhistorisk tid. Runt 200 år före vår egen tideräkning, alltså för över 2000 år sedan, kom en ny grupp invandrare av mongolisk härkomst till öarna. Dessa nya invandrare drev iväg de ursprungliga invånarna mot norr. Det är sannolikt så att det förekom sammanblandningar och

korsningar av hundar, och det är dessa hundar som blev ursprunget till de inhemska hundraser som vi känner i Japan i dag.

När Japan efter sin långa isolering återigen öppnades för handel mot västerlandet 1603, kom efter hand nya hundraser/typer till landet. Allt eftersom handelssamarbetet mellan Japan och västerlandet fortsatte, blev de nya hundraserna ett hot mot de gamla. Ofta föredrogs de nya framför de egna hundarna, och en blandning mellan de olika raserna förekom. Från början av 1900-talet blev japanerna allt mer klara över, att deras inhemska hundraser var på väg att försvinna. I takt med den ökande nationella medvetenheten satte man i gång ett omfattande arbete för att bevara de egna hundraserna. Man samlade hundar från hela landet och satte igång med en systematisk avel.

När det gällde shiban, så var denna till en början ingen enhetlig ras. Den bestod av närliggande typer av hundar i olika delar av landet som användes till samma typ av arbete, d v s jakt på småvilt. Sedan urminnes tider har små hundar kallats shiba inu runt Nagano-bergen. En möjlig förklaring till namnet är den röda pälsfärgen som liknar bladen i snårskogen på hösten (snår, liten buske heter shiba på japanska). En annan möjlig förklaring är att i äldre tider kallades alla små saker för shiba. De små hundarna kommer lätt fram mellan buskar och snår under jakten, vilket kan vara en tredje tänkbar förklaring till namnet. Man vet dock inte helt säkert hur shiban har fått sitt namn.

I Shinshu-distriktet hade man hundar som lokalt kallades för Shinshu-shiba, från Gifu-distriktet kom Mino-hundarna och från Tottori och Shimane-distrikten Sanin-hundarna. De var alla ganska lika men med individuella variationer.

Dessa olika hundtyper smälte samman till det vi idag kallar shiba. Därför kan vi fortfarande se olika typer inom rasen. Skillnader kan t ex vara nosens längd, mer eller mindre markerat stop, eller mer eller mindre mörkt pigment som visar sig genom variationer i pälsens röda färgnyans.

Klubben för bevarandet av de japanska hundraserna Nihon Ken Hozonkai, kallat Nippo, grundades 1928. Dr Saito bildade klubben tillsammans med några goda vänner; Tatsuo Nakajo som var expert på Shinshu-shiban, Masayu Ishikawa som var expert på Mino/Gifu-shiban samt Mazuso Ozaki som koncentrerade sig på Sanin-shiban. Dessa män gjorde ett fantastiskt arbete med att leta efter och katalogisera hundar inom sina områden. Att etablera en standard för de japanska raserna var ett tidigt mål. Den 6:e november 1932 hölls den första nationella utställningen i Tokyo. Femton shibor ställdes ut, men endast en, Tako, fick betyget ”suisho ken”, ”rekommenderad hund”. Efter detta bildade man regionala klubbar och fler hundar ställdes ut. 1939 hölls ett antal betydelsefulla utställningar – Aka, en 10 månader gammal hane, blev mycket omtyckt av domarna. Både han och hans avkommor lyckades överleva andra världskriget och kom att utgöra grunden för utformningen av den moderna shiban.

Efter andra världskriget hade antalet rasrena shibor decimerats betydligt.

Under uppsikt av Nippo-organisationen restaurerades shiban. Tio shibor nämns som de som har haft störst betydelse för att åter bygga upp stammen. I dag finns

ungefär 9 000 000 shibor i Japan, och shiban är Japans nationalras. Man håller 42 lokala och 8 regionala Nippo-shower under året, som toppas av en nationell som hålls under hösten.

Efter andra världskriget tog japanerna de första shiborna med sig ut från Japan. I Europa var Sverige och Italien de första länderna att föra in rasen.

JKC - Japanska Kennelklubben

JKC (Japanska Kennelklubben) är underordnad FCI (Federation Cynologique International) liksom SKK (Svenska Kennelklubben). Under SKK finns bl.a. specialklubben SSUK (Svenska Spets och Urhundsklubben) dit shiban och dess rasklubb Shiba-No-Kai hör.

Dessa klubbar ska skiljas från Nippo (Nihon Ken Hozonkai), som är en självständig organisation. Nippos standard för den japanska hunden ligger dock som grund för den standard som gäller för shiban inom FCI-organisationen.

Svenska Kennelklubben

De 4 första shiborna registrerades i Svenska Kennelklubben 1973. De kom till Sverige 1972 genom import av Inga och Bror Carlsson, Manlötens kennel. Tikarna Akiwaka Hime och Sachijishi Hime anlände i maj och i december kom hanhundarna Maritsukio och Wakatake. I oktober 1973 föddes den första kullen shibavalpar efter Maritsukio och Akiwaka Hime. 2 röda hanar Manlötens Bokai och Banzai och 2 cremefärgade tikar Beni My-Loo och Beni Yasmin. På den tiden var creme en tillåten färg. Beni My-Loo är mamma till Manlötens Tomodati, den tidens stora stjärna i utställningsringarna. Det är Tomodatis huvud ni ser i klubbens logotyp. Tomodati var fallen efter Benitama Of Yoshikensow, importerad från Japan 1977. Han lämnade 16 kullar med 42 registrerade valpar efter sig – dessa valpar utgjorde ca 25% av svenska shibabeståndet 1984.

Akiwaka Hime, Maritsukio och Wakatake fick stor betydelse i shiba-aveln, ättlingar efter dessa hundar finns än i dag.

Shiban som ras har spridit sig över världen Även i Sverige märker vi ett stadigt ökande intresse för rasen. Registreringssiffrorna har skjutit i höjden. Från att länge ha legat runt 30 per år, hade vi under 2004 107 nyregistreringar vilket är rekord för rasen i svensk historia.

Shiba-No-Kai

Den svenska rasklubben för shiba, Shiba-No-Kai, bildades 1983. Under 2004 hade klubben ca 350 medlemmar.

Mentalitet

Värdighet och stolthet, snabbhet och intelligens – detta är begrepp som snabbt fångar shibans mentalitet.

I Japan beskrivs shibans mentalitet med tre ord, som kombineras för att ge shiban dess personlighet.

Det första är **Kan-I** – som är den viktigaste och kan beskrivas med ”kihaku” (stark själ). Kihaku syns hos hunden som en kombination av djärvhet, lugn och i attityden av att aldrig vilja ge upp. En hund med ”kihaku” är modig, orädd, stark, majestätisk. Hunden ska uttrycka shibans helt egna definition på värdighet.

Det andra är **Ryosei** – varmed menas lojal, lydig, med tillit, anknytning och partnerskap till sin ägare samt med en kapacitet att agera snabbt på sin föräres kommando. Hunden ska ge ett intryck av att vara enkel i sin framtoning, men också av att vara intelligent och alert.

Det tredje är **Soboku** – varmed menas naturlig skönhet. Shibans ska spegla raffinerad enkelhet och sober elegans. Detta ska inte förväxlas med ”söt”. Korrekt färg och god urajiro betyder oerhört mycket för att ge rätt ”soboku”. Med urajiro menas att delar av ansiktet ska ha ljusare/vita tecken, d v s på hakan, nospartiets sidor, kinder samt på halsen. Vit/ljus färgteckning ska även finnas på de delar av hunden ”där solen inte kommer åt att skina”, d v s magen, baksidan på svans, lår och framben.

För att ge en korrekt shiba, måste alla dessa tre delar finnas med. En modig, majestätisk hund, med stor inre styrka, kombinerad med en obrottslig lojalitet och tillit till sin ägare. Till utseendet ska den ha en enkel, raffinerad elegans. Viktigt är att shiban uttrycker inre kvaliteter som koncentration, intelligens och absolut närvaro. Detta ska speglas i shibans uppträdande och hållning, men framför allt i dess blick. Ögonens uttryck anses därför som det allra viktigaste på en shiba.

Japanerna via Nippo-organisationen värdesätter en shibas rätta mentalitet så högt, att man tveklöst sätter en exteriört något sämre hund före en hund med bättre exteriör, om man uppfattar att den har den för rasen rätta mentaliteten.

Europa/Sverige

Det finns kulturella skillnader i att tolka mentaliteten. I utställningsringarna i Europa har man ansett det positivt med en hund som har kontakt med föraren. I Nippo prioriteras en självständigt agerande hund som inte söker stöd av sin förare utan står ställd bort från föraren med bibehållen kraft i blick och agerande.

På vår svenska Nippo-utställning 2003-06-01 blev det tydligt i tandvisningsmomentet att synen på hur en shiba får/ska reagera skiljer sig. I Västeuropa ska shibor på utställning genomföra tandvisningsmomentet utan att visa något motstånd. Att dra sig undan, morra eller visa tänderna accepteras inte. Japanerna inte bara tolererar ett aktivt protesterande, som kan uttryckas genom fysiskt

motstånd, morranden eller via ögonens uttryck, utan anser även att detta visar på en hund av bra karaktär. Detta ska självfallet inte förväxlas med aggressivitet eller rädsla. Det som påvisar om shiban har en bra mentalitet är också shibans agerande efter tandvisningsmomentet. Shibans ska ta detta med stolthet och får inte reagera med att ”tappa svansen”, d v s sänka den. Ingen hund, hur bra den än är i övrigt, kan få Excellent, som är det högsta betyget i Japan, om den tappar svansen. Director of Nippo Judging Department Kenji Abe och Member Of The Board Of Directors Terukuni Uki uttryckte på seminariet i Tullinge 2003-05-31 att den svenska shibans mentalitet väl motsvarade den typ av mentalitet som shiban har i Japan, men att den mentalitet som eftersträvas.

En shiba ska ha en majestätisk stolthet. En sådan typ av hund vill behandlas korrekt – tillhör det god sed att hälsa artigt på hunden innan man begär att den ska godta ett aktivt hanterande av en för hunden okänd människa. Det kan krävas träning för att hunden ska acceptera att bli hanterad utan att först erbjudas möjlighet att skapa kontakt med vederbörande. För en del krävs mer träning än för andra.

Exteriör

Exteriören för en shiba är oerhört viktig. Det rätta uttrycket och den rätta mentaliteten ska synas, och målet ska vara en så korrekt shiba som möjligt. För att uppnå detta ska vi arbeta mot:

- Utstrålningen - av majestätisk värdighet som ska speglas i ögonens uttryck
- Tydlig skillnad på hane och tik
- Öronen – ska ha rätt form och lutning framåt
- Ögonen – ska vara sneda och ej runda
- Svansen - den ringlade är tillåten men den öppna svansen är att föredra
- Ansikten - ska ej vara för ljusa eller för mörka för de olika färgsättningarna och ha god urajiro
- Korrekta färger i shibans alla färgställningar
- Pälsar med korrekt struktur
- God konstruktion, innefattande tillräckliga vinklar fram och bak som i sin tur ger goda rörelser
- Tänder, alla 42 ska finnas

Man mäter shiban på olika sätt i Japan och i västerlandet. Hos oss mäts mankhöjden på den högsta punkten över manken, medan man i Japan mäter strax bakom manken. På grund av detta har man inom FCI fått ett påslag på 0.5 cm i övre höjd. I Japan har shiban en mankhöjd på 39.5 cm för hane +/- 1.5 cm, och 36.5 cm för tik +/- 1.5 cm. Inom FCI gäller 40 cm för hane +/- 1.5 cm, och 37 cm för tik +/- 1.5 cm.

Under 1994 - 2003 har, av de totalt 114 hanar och 144 tikar som under den perioden gått i avel i Sverige, 56 hanar och 83 tikar resultat från utställning. Ett betydande antal av de övriga har utställningsmeriter utan att ha tävlat i Sverige. Utställningsmeriter får i dag anses vara det största urvalskriteriet för den svenska shiban i uppfödarnas avelsarbete. (Källa, P-E Sundgren ”Analys över avel med shiba”).

Funktion

Shibans funktion var till en början att fungera som aktiv jakthund. I dag jagas det inte med shiban, knappast ens i Japan, där man inte längre avlar shiban för jakt. Större delen av de nordiska shiborna är sällskapshundar. Dock får man inte glömma, att shiban är en jakthund till ursprunget. Många har fortfarande ett starkt jaktintresse. Det finns en handfull shibor i Norden som används till praktisk jakt

Shiban är en aktiv hund som tycker om att följa med sina ägare i ett aktivt, händelserikt liv.

Lydnad är det område där shibor varit mest aktiva. Tidigt var shibor aktiva och framgångsrika på lydnadsplanerna, även om vi ännu inte har sett någon shiba erhålla lydnadschampionat. Exempel finns på hundar med resultat från bruks (spår) och viltspår. På senare år har agility kommit som en gren där shibor tävlar.

Shiban är snabbtänkt och lär sig fort. Om den inte får tillfälle att under ledning använda sitt huvud, listar den snabbt ut olika strategier för att sysselsätta sig själv likväl som att med diverse upptåg få igång sina ägare. En rätt aktiverad shiba är å andra sidan en lugn, tystlåten och välfungerande hund.

Önskvärt vore att i högre grad propagera för användandet av hundar i avel som även visat sig kunna prestera något, som t ex jakt, eftersök, lydnad, agility eller annat. Shiban beskrivs som en hund som ska ha kapacitet att agera självständigt, men den ska också ha kapacitet att agera i samarbete med föraren. Detta är nödvändigt i praktisk jakt som är det område som shiban trots allt ursprungligen använts till.

Under perioden 1994 - 2004 har endast två av tikarna och en av hanarna som använts i avel i vårt land genomgått BOK-prov (Bevaknings och Karaktärsprov). Två hanar och en tik som använts i avel är lydnadsprovade. Två hanar födda under samma period har genomgått mentalbeskrivning, ingen av dessa är använd i avel. En hane är godkänd i mentalprov. (Källa; P-E Sundgren "Analys över avel med shiba")

Genetisk variation och effektiv avelsbas

Shibarasen är uppbyggd av ett fåtal individer med start för ca 60 år sedan. Vårt land har haft stora importrestriktioner som gjort det svårt och dyrbart att importera nya avelsdjur.

Tabell över shibans utveckling i Sverige 1973-2004

Källa: SKK:s dataregister.

Årtal	Total registrering	Varav importer	Reg valpar	Antal kullar	Valpar /kull	Antal uppföd.
1973	8	4	4	1	4.00	1
1974	-	-	-	-	-	-
1975	6	-	6	4	1.50	1
1976	7	1	6	2	3.00	1
1977	19	3	16	6	2.66	1
1978	13	-	13	3	4.33	1
1979	19	1	18	5	3.60	1
1980	27	-	27	10	2.70	1
1981	24	-	24	6	4.00	1
1982	15	-	15	6	2.50	1
1983	7	-	7	3	2.33	1
1984	35	2	33	10	3.30	2
1985	16	3	13	6	2.16	2
1986	23	-	23	7	3.28	2
1987	27	1	26	7	3.71	2
1988	37	2	35	11	3.18	5
1989	39	4	35	13	2.69	2
1990	32	-	32	12	2.66	5
1991	16	-	16	8	2.00	5
1992	26	-	26	9	2.88	5
1993	37	1	36	11	3.27	6
1994	28	1	27	9	3.00	4
1995	22	2	20	7	2.85	5
1996	31	1	30	11	2.72	8
1997	35	-	35	10	3.50	9
1998	52	3	49	15	3.26	11
1999	30	-	30	9	3.33	6
2000	50	4	46	14	3.28	8
2001	55	2	53	17	3.11	7
2002	59	8	51	14	3.64	11
2003	81	9	72	22	3.27	14
2004	107	6	101	29	3.48	16
	983	58	925	297	3.11	-

Denna tabell tydliggör rasens utveckling i vårt land. Under de första 10 åren, 1973-1983 fanns endast en uppfödare. Under samma tidsperiod bedrevs avel med 9 importerade hundar.

Från 1994-2004 kom 37 nya importer till vårt land, av totalt 58 importer. Observera att norska hundar inte står med som importer förrän i januari 2001. År 2004 hade antalet uppfödare, d v s kennlar och privatpersoner, som fött upp valpar under året stigit till 16.

Hos SKK, fanns i juni 2005 24 registrerade kennelnamn. Det totala antalet uppfödare överstiger denna siffra då det finns privata uppfödare utan kennelnamn som registrerat enstaka kullar.

Endast en uppfödare som var aktiv redan i mitten av 80-talet finns kvar, de andra har tillkommit främst under 90-talet. 46 % har tillkommit sedan 2004. Av de 24 registrerade kennlarna har 54 % haft 3 kullar eller färre. Av dessa 54 % har 31 % haft sin första kull och 54 % har ännu ej haft någon.

Av detta kan man utläsa, att det är lättare att bedriva avel i dag – det finns ett större tillgängligt avelsmaterial och vi kan undvika att göra parningar där inavelsgraden är hög. Man kan också se, att rasen står inför en förhållandevis närmast explosionsartad utveckling, med många nya uppfödare.

Ur Per-Erik Sundgrens analys av avelsbasen

Period	Alla kullar	Utnyttjad Ne	Tillgänglig Ne
1988-1993	80	20	33
1993-1998	114	35	95
1999-2003	151	51	98

Detta är en tabell över utnyttjad och tillgänglig avelsbas (Ne=avelsbas) 1988-2003. Den effektiva avelsbasen (effektiva populationen) avser inte antalet faktiskt använda avelsdjur. Den effektiva avelsbasen beskriver hur nära beslätade de djur är som kommer till användning och vilken effekt den släktskapen får på den ärftliga variationen i hundstammen - högre släktskap ger större förlust. När avelsbasen (Ne), den effektiva populationen, underskrider nivån 50 finns allvarlig risk för genetiska skador. Under mitten av 1990-talet låg den utnyttjade avelsbasen på en nivå som innebar risk för långsiktiga genetiska skador på rasen. (Källa; P-E Sundgren "Analys över avel med shiba")

Från 1999-2003 har den utnyttjade avelsbasen ökat. Även inavelsnivåerna har hållits låga. Den genomsnittliga inavelsnivån för ett enskilt registreringsår bör inte ligga högre än ca 2.5 %. Under hela perioden från 1993 har inavelsnivån legat under det värdet, det låg på 1.8 % 1993 och på endast 0.5 % 2003. (Källa; P-E Sundgren "Analys över avel med shiba") Detta har självklart varit positivt för den svenska shiban.

Värdet för den tillgängliga avelsbasen visar dock att det i landet tillgängliga hundmaterialet inte räcker till, utan att det är de många importerna som på senare år hjälpt till att hålla de låga inavelsnivåerna. (Källa; P-E Sundgren "Analys över avel med shiba") Det är självklart viktigt för rasens utveckling hur vi de närmaste åren använder och utnyttjar detta nya avelsmaterial.

Hälsa

Genbas

Shiban anses som en sund och frisk ras, och detta trots att genbasen från början var liten. Den effektiva avelsbasen i dag i Sverige är onödigt och riskabelt svag enligt den avelsanalys Agronomie Dr Per-Erik Sundgren gjort av shiban i december 2004, på uppdrag av Shiba-No-Kai.

Enligt Per-Erik Sundgren är den tillgängliga avelsbasen egentligen tillräckligt hög för att medge ett bättre omhändertagande av vårt avelsmaterial. Det vi väljer i dag är att importera djur från andra länder. Att utnyttja avelsbasen bättre samt att importera obesläktade hundar måste anses som viktiga faktorer för att hålla vår avelsbas tillräckligt bred och därmed frisk. Ju närmare släkt hundarna blir, desto mer ökar risken för att olika sjukdomar ska utvecklas inom rasen. Hundar som i stamtavlan är till synes obesläktade individer kan också i själva verket ha likartad genbas, då antalet hundar till en början var så få. Att på olika sätt verka för att ta tillvara på den avelsbas vi faktiskt har måste anses som en högt prioriterad målsättning. Endast på detta sätt kan vi hålla vår ras fortsatt frisk. (Källa; P-E Sundgren "Analys över avel med shiba")

Att hålla nere antal kullar per individ till förmån för att använda sig av syskon till dessa individer är ett sätt att vidga genbasen. Med de låga registreringssiffror som rasen har, finns egentligen inte utrymme för att producera mer än 3-5 kullar efter en hane. Även med utökad andel importer är det angeläget att hålla produktionen av valpar efter varje föräldrapar så lågt som möjligt. I små djurstammar bevarar man den ärftliga variationen bäst om varje föräldrapar får bidra med lika mycket till nästa generation. (Källa; P-E Sundgren "Analys över avel med shiba")

Höftleder/armbågar/knän/ögon

Rasklubben kräver känd höftleds-status på föräldradjuren vid parning. Från 1993 och framåt har 205 av 621 registrerade hundar röntgats med avseende på höftleder (HD). Av dessa 205 har 190 hundar Ua (utan anmärkning) eller motsvarande och 15 har anmärkning. Frekvensen höftledsfel är således endast 6 %. (Källa; P-E Sundgren "Analys över avel med shiba"). Detta är självklart oerhört positivt. Dock röntgas i stort sett endast de hundar som ska användas i avelsarbetet. Det är i dag lättare att importera hundar till vårt land, och antalet importer ökar. Det är därför av vikt att behålla kravet på känd höftleds-status bland föräldradjuren för registrering av valpar. Detta i samklang med övriga Europa och USA där det alltmer anses som självklart att kontrollera avelsmaterialet. Undersökning av höftleder är den vanligaste kontrollen, men det sker en ökad kontroll av armbågar (AD), knän och ögon.

Totalt 35 hundar har registrerad AD-status varav 3 med lindrig anmärkning och övriga Ua (utan anmärkning). Alltför få hundar är dock röntgade i armbågarna för att det ska vara möjligt att dra några slutsatser. (Källa; P-E Sundgren "Analys över avel med shiba")

Endast 3 hundar är ögonlysta under perioden, alla med noteringen Ua. (Källa; P-E Sundgren "Analys över avel med shiba")

Tänder/knän/testiklar

Tandbortfall är inte ovanligt hos shiban och något som måste ses upp med. Målsättningen är att fulltandade hundar ska användas i avelsarbetet. Det finns tillfällen då visst tandbortfall kan accepteras, t ex att hunden besitter en genpool eller har andra värdefulla egenskaper som är viktig att ta tillvara. Bettfel förekommer, i högre grad inom vissa linjer än andra. Tångbett var dock ett tillåtet bett hos shiban innan standarden reviderades. Vid val av avelshundar ska

tandstatus tas i beaktande, då ett av målen är fulltandade hundar med korrekta bett.

Samma gäller olika testikelfel, där även tikens nedärvningsförmåga måste tas i beaktande, inte bara hanens.

När rasen var ny i landet fanns problem med lösa knäleder. Detta problem har inte nämnts speciellt mycket under många år, men i samband med RAS-arbetet har det framkommit önskemål om klargörande dokumentation om detta.

GM1 gangliosis

Våren 2004 kom en förfrågan till Shiba-No-Kai via SKK, med en förfrågan gällande hur man inom rasklubben hanterar en genetisk avvikelse benämnd GM1 gangliosis.

En rundfrågning bland klubbens medlemmar visade, att ingen i dagsläget har sett eller hört talas om detta i vårt land. Samma resultat fick Shiba-No-Kai efter en rundfrågning hos uppfödare i övriga Europa och USA. En målsättning för klubben måste vara att även i fortsättningen hålla medlemmarna uppdaterade angående GM1 samt även att utarbeta en strategi i händelse denna avvikelse skulle uppträda även här. Vad vi i dagsläget vet så har GM1 uppträtt i Japan hos shibor, men det är osäkert hur stor denna grupp av drabbade shibor är.

GM1 gangliosis har uppkommit på grund av en muterad gen. Det är en recessiv gen som kan upptäckas via ett blodprov. Den drabbade hunden lever inte längre än till ca 14-15 månaders ålder men avlivas oftast tidigare. Symptomen börjar vid 5-6 månaders ålder och uttrycker sig i ökande neurologiska symptom. Dvärgväxt kan förekomma. Vid 10 månaders ålder kan hunden inte längre stå på benen. Hunden får också emotionella störningar och blir mycket slö. Kraftiga och progressiva neurologiska symptom utvecklas, så som svårigheter att koordinera rörelser, svårigheter att kontrollera avstånd, kraft och hastighet av en rörelse, huvudskakningar, ofrivilliga rörelser av ögongloben och balansstörningar. Senare i sjukdomsförloppet kan man även se dubbelsidig förlamning, synsvårigheter, depression, demens, aggression och krampanfall.

Allergier

Under RAS-arbetets gång har det från medlemmar kommit indikationer på allergi hos shiba, där vanligaste formen verkar vara klåda. Dock är det oklart hur stor denna grupp av shibor är.

Övriga sjukdomar

Agria har placerat shiban i den grupp hundraser som belönas med lägst försäkringspremie. Agrias statistik bygger på att hundägaren själv kontaktat sitt försäkringsbolag och anmält hundens sjukdom. Den bygger inte på enskilda hundar utan är utslaget på en förekomst av 10 000 hundar. Eftersom shiban är en numerärt liten ras kan statistiken bli missvisande. Veterinär Ann-Sofie Lagerstedt har tolkat Agrias sjukdomsstatistik för åren 1995-2004 för Shiba-No-Kai's räkning. Resultatet visar att den vanligaste orsaken till ersättning vid sjukdom var olika former av hudåkommor till exempel klåda, allergi och infektioner.

Fortsatt avelsarbete enligt Per-Erik Sundgrens avelsanalys

Per-Erik Sundgren propagerar för, att hundar inte ska tas i avel före 2-3 års ålder, speciellt viktigt är detta för tikarna men även för hanarna. Detta för att någon egentlig avkommeprövning inte görs i vår ras och för att endast sunda hundar av god mentalitet ska ha möjlighet att gå i avel. Enligt Per-Erik Sundgren bör varje tik användas i avel för endast 1-2 kullar. Om detta görs, kommer kullstorlekarna att öka, då minskad inavel leder till friskare hundar och snabbt ökar förmågan till reproducering. En hanhund ska, enligt Per-Erik Sundgrens rekommendationer, inte tillåtas att producera mer än 3-5 kullar. Under inga omständigheter bör en hane inom vår ras få lämna mer än 15 valpar. (Källa, P-E Sundgren "Analys över avel med shiba")

För att upprätthålla en tillfredsställande avelsbas bör antalet tikar i avel uppgå till minst 4-5 ggr antalet använda hanar. Enligt Per-Erik Sundgren borde antalet barnbarn efter en enskild tik begränsas så att tikens barnbarnsantal aldrig överskrider maximinivån för en hane, d v s ca 15 barnbarn. (Källa, P-E Sundgren "Analys över avel med shiba")

Framtida målsättningar

Alla uppfödare av shiba har ett gemensamt ansvar för utformandet av framtidens shiba. Detta gäller både uppfödare som tar bara en eller enstaka kullar, liksom de uppfödare som mer systematiskt bedriver uppfödning av rasen.

RAS vill propagera för en ökad kontroll och undersökning av avelsmaterialet gällande ärftliga sjukdomar. Som ärftlig sjukdom räknas även allergier. Det enda kravet för registrering av valpar i dag är känd höftledsstatus hos föräldradjuren. Det finns inga restriktioner mot att använda hundar med höftledsfel i avel.

Antalet importörer har ökat kraftigt under senare år. Över några av dem finns en hälsostatus för höfter, knän, ögon m m långt bak i stamtavlan, för andra finns ingen kännedom alls.

Att bli hundägare är ett stort åtagande i dag, både ekonomiskt och på andra sätt, det ställs stora krav på både valpköpare och hundar. Att köpa en hund där avelsmaterialets hälsostatus är känt och väldokumenterat är en trygghetsfaktor för alla inblandade parter. Höftleder, ögon, knän, armbågar är något som är viktigt att känna till. Mentalitet i form av test, föräldradjurens användbarhet i praktiskt arbete etc kommer till. Antal tänder, pälsens kvalitet, svansarnas utseende m fl detaljer är viktiga för rasens fortsatta exteriöra utveckling. Genom att känna historien hos rasen såväl hos den enskilda individen ur olika aspekter, kan uppfödare kombinera olika hundar och linjer. Därmed ökar sannolikheten för att dessa ska få friska avkommor som utvecklas i enlighet med den målsättning som finns inom rasen – friska, fysiskt välfungerande hundar med fullgod mentalitet.

Historien är viktig ur ett uppfödarperspektiv när vi ska utveckla shiban för framtiden. Uppfödare föder upp, importerar och byter hundar med varandra. Om hundarnas hälsostatus inte beaktas finns en risk att ärftliga defekter uppträder.

Kanske först efter så lång tid att en stor del av genpoolen redan är infekterad. En i grunden väldokumenterad hälsostatus gör, att vi lättare kan förstå och därigenom avla och sålla bort hundar som bär på hälsoproblem. Detta gäller fysiskt men även mentalt. Genom att vara noggranna i valet av avelshundar kan vi fortsätta få fram hundar som har kapacitet att leva ett långt och lyckligt liv till glädje för sina köpare.

- Varje enskild uppfödare/hanhundsägare måste omsorgsfullt väga sin hunds fördelar/nackdelar i jämförelse med antal kullar hunden producerar.
- Avelsbasen inom shibarasen ska hållas bred för att undvika defekter som kan uppstå i o m inavel.
- Shibans rätta mentalitet ska bevaras.
- Även shibor som inte används i avel ska höftleds-röntgas.
- Fler shibor ska undersökas avseende armbågar (AD), något som kan göras i samband med höftleds-röntgen.
- Vid samma tillfälle kan veterinären även känna på hundens knän och avge utlåtande om detta.
- Tandstatus ska beaktas vid valet av avelsdjur, så att i huvudsak fulltandade hundar används i avel
- Shibor som används i avel bör vara ögonlysta inom 12 år månader före parningsdatum. Alla avelsdjur bör också ögonlysas minst en gång efter 7 års ålder.
- Hundar som uppvisar allergiska symptom/andra hudproblem skall inte användas i avel innan orsaken till sjukdomen fastslagits.
- Shibans rasspecifika exteriör skall bevaras och förbättras.
- Mental-beskrivning (MH) för shiba - något för klubben att arbeta vidare med.
- Avelsrådgivning.

Strategier för att uppnå framtida mål

- Uppfödare kan bidra med att inte använda samma hane utan istället använda exempelvis bröder eller söner för att bredda den genetiska variationen. Uppfödare kan även tänka på att antal kullar per tik hålls nere till förmån för att kullsyskon går vidare i avel, allt för att bredda avelsbasen. Den ökade importen ger oss ökade möjligheter. Shibapopulationen är fortfarande relativt snäv.

- Överanvändning av enskilda avelsdjur ska undvikas till förmån för att söner och döttrar används i aveln.
- Både tik och hanhundsägare ska verka för att genpoolen inom rasen hålls bred. Exempel på detta kan vara att parningar med likartade genpooler undviks eller att inte göra om samma parning vid flera tillfällen.
- Shiba-No-Kai ska genom sin årliga specialutställning sträva efter att fånga upp intresserade domare och informera dessa om målsättningen för shiban i Sverige. Denna specialutställning är av oerhört högt kynologiskt värde då en stor del av landets shibor samt de nya kullar som kommit till under året, visas här.
- Shiba-No-Kai ska propagera för att antalet höftledsröntgade hundar ökar, uppmuntra till att armbågsröntgen görs, att knän kontrolleras, att avelsdjuren ögonlyses regelbundet. Detta kommer att ge uppfödarna större möjlighet att agera den dagen som/om något fel uppenbarar sig.
- Shiba-No-Kai ska via information om rasen till auktoriserade domare bidra till, att kunskapen om shibans exteriör och rätta mentalitet ökar. Detta kan t ex ske genom RAS-dokumentet, vilket kommer att skickas ut till domare som är eller blir auktoriserade för att döma shiba. Arbetet med att revidera rasstandarden är påbörjat under hösten 2005.
- Shiba-No-Kai bör hålla sig informerad om utvecklingen angående GMI1 samt utarbeta en strategi för den dag detta eventuellt uppträder även här.
- Shiba-No-Kais´ hemsida och medlemspublikation ska användas för information om RAS.
- Uppfödare rekommenderas att ta ansvar för att förmedla innebörden i RAS till sina valpköpare och upplysa om var man kan rekvirera den och dess uppdateringar.
- Allergiska problem/hudproblem ska uppmärksammas och hundar med allergier/hudproblem ska inte användas i aveln innan orsaken är utredd, d v s om hundens problem kan anses som varande ärftlig eller ej.
- Shiba-No-Kai ska utarbeta strategier för att fånga upp nya uppfödare och informera om rasklubbens målsättning.
- Shiba-No-Kai ska öka informationen om shiban och dess utveckling, exteriört såväl som mentalt, hos domarkåren. Detta är viktigt då en stor del av aveln trots allt baseras på utställningsresultat. Detta ska främst ske genom domarkonferenser och ny omarbetning av kommentarer till rasstandarden.
- Uppmuntra till att fler shibor mentalbeskrivs.

- Avelsrådgivning i form av avelskommitté som ska kunna hjälpa uppfödare att beräkna inavelskoefficienten på viss parning.
- Shiba-No-Kai ska utarbeta strategier för att ge stöd och information till nya uppfödare.

Slutord

Av de registrerade kennlarna har 50 % begärt och kommenterat arbetskopian av RAS. Även andra medlemmar, ej uppfödare, har glädjande nog tagit del av RAS och givit kommentarer. En övervägande majoritet av svaren uttryckte att arbetsmaterialet var bra. Speciellt positivt inställda var de medlemmar som var vanliga hundägare.

Inom uppfödargruppen uttrycktes diametralt olika åsikter. Den största spännvidden rörde frågor om hälsokontroller, tandstatus och temperament. Alla uppfödare utom två hade den åsikten, att målet att arbeta mot fulltandade hundar var bra. Två av uppfödarna ansåg att kravet på höftledsröntgen för att registrera valpar skulle tas bort. En uppfödare tyckte, att RAS rekommendationer var för stränga, tre att de skulle skärpas till ytterligare. Frågan om kontroll av knäleder kom upp hos flera och har därför lagts till. En uppfödare ansåg, att RAS beskrivning av shibans speciella mentalitet var felaktigt, en att det var mycket bra.

Detta första RAS-dokument ska följas upp och regelbundet uppdateras. RAS ska vara ett levande dokument. Shibans står inför en stark frammarsch och med våra medlemmars engagemang kan rasklubben på olika sätt verka för att även fortsättningsvis behålla rasen med sin specifika särart som sund och frisk. Vi ska även verka för vidareutveckling arbetsmässigt, mentalt och exteriört.

Källförteckning;

Rasstandard för shiba

Styrelsemöten för Shiba-No-Kai 2002-2005

Seminarium 2003-06-01, Director of Nippo judging department Kenji Abe & Member of the board of directors Terukuni Uki

Svenska Kennelklubben, Veterinärdata samt datalistor över registreringar

Agronomie Dr Per-Erik Sundgrens avelsanalys för Shiba.

Statistik/rasdata från SKK via datalistor, Hunddata samt Genetica (Lathunden).

Medlemmar inom Shiba-No-Kai som lämnat skriftliga uppgifter om vad RAS ska innehålla

Medlemmar inom Shiba-no-Kai som lämnat synpunkter på arbetsdokumentet
RAS

Agria, statistik över hälsoproblem hos shiba

Hundkalendern 1976, ICA-förlaget

Shibans historia, Christen Lang, Norge

Övriga medhjälpare

Veterinär Ann-Sofie Lagerstedt, Institutionen för kirurgi och medicin, smådjur
vid Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala, har tolkat Agrias statistik

Christen Lang, uppfödare/domare, Helena Ekevär uppfödare, Annika
Mårtensson uppfödare, Lina Stjärneback svenska shibaregistret, har under
arbetets gång bistått med att ge fortlöpande synpunkter på faktafel och på
textens utformning.

RAS 2005 är sammanställt för Shiba-No-Kai

av

Lena Sonefors
Kassör Shiba-No-Kai

Helene Nordwall
Sekreterare Shiba-No-Kai

samt till delar av

Åsa Kruse